

Мақсуд Бекжон

УМИД ТАҲСИЛИ

Шеърлар

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
1988

Ўз 2
Б 49

Бекжон, Мақсуд.

Умид таҳсили: Шеърлар. — Т.: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1988. — 56 б. — (Шоирнинг илк китоби).

Мақсуд Бекжон ўз сўзини ўзига хос йўсинда айтишга ҳаракат қилаётган ёшлардан. У Ватан, севги, инсон, вақт ҳақида оғриқ билан ёзади. Қисқа сатрларга қутилмаган маънолар юклашга ҳаракат қилади. Ўз фикрлари, хасллари ҳаракатини чуқур таҳлил ва тафтиш қилади. Ёш шоирнинг илк шеърини мажмуаси ўқувчиларга маъқул бўлади деб ўйлаймиз.

Бекжон, Мақсуд. Знакомство: Стихи.

Ўз 2

Б 4702570200—199
М352(04)—88 Доп. 87

© Гафур Ғулом
номидаги Адабиёт
ва санъат нашриёти,
1988 й.

ISBN 5—635—00156—4

АРАФА

Шипшийдон эмасдир йўллар,
Бийдай дала эмас тасаввур.
Эй, тилим, бандангни қўлла,
Сен рангсан, мен-чи, мен — мусаввир.

Ифода этмоқлик оғир
Нелар кечганини кўнгилдан.
Ранг эмас, ненингдир доғи
Қолар юрагимда зилдай.

Жарга қарамоқдан қўрқиб,
Кундалик ташвиш-ла овора,
Ўзингга эртақлар тўқиб
Қани, юраверсак, биз, зора.

Сиримиз бой бермай ташда,
Хотиржам етсак биз ҳар тонга,
Қўрққандай жарга қарашдан,
Қарамай ул тубсиз осмонга...

Мен гўё минг йил яшадим,
Яшадим ва энди сезилман:
Мана, етилар недир жим
(У оғир, қалбларни эзипти).

Етилар, мевадай — маҳкум,
Қуёш чақмоғидай — муқаррар!
Энди йўқ ҳеч кимнинг ҳаққи
Ҳар кунини ўлишга юз карра!..

* * *

Неларни истайсан сен яна,
Интигланнинг — у не саодат?
Юлдузлар бор, тун бор-ку, мана,
Кенгликлар бор, рангсиз, беадад.

Изтиробинг бу кунлар аро —
Паришонхотирлик меваси.
Фақат кўз ҳақ — у кўзлар қаро,
Фақат сўз ҳақ — шоирнинг саси.

Ва ихтиёр ҳақдир сендаги,
Тинмай юраётган шу соат.
Шу бетин ҳаракат кундаги,
Кундаги, кундаги саодат.

БАТАН

Иқлим ҳам шунчалар бўларми илқ,
Кўксимда барг ёзар минг бир хил гиёҳ.
Ойни қаранг, ойни — бу нима қилиқ?
Тиришар дилимни қилмоққа сиёҳ.

Кўксимни тўлдириб нафас олгани
Қўрқиброқ турибман асли мен авом,
Қўрқиброқ турибман ерда қолгани,
Бу осмон кўксимда этганди давом.

ОСИЁДА ҚИШ

Қуёш ёздагидай юрар чимматсиз,
Одамлар яширмас кийимга танин.
Қиш тентирар кўкда — ёлғиз, умматсиз —
Қўмсар олисларда қолган ватанин.

Ҳордиқ чиқармоқда бунда Осие,
Ётар у, тортинмай узала тушиб.
У интиқ қутади турна сасин... ё
Бошига қўнувчи ўша бахт қушин...

* * *

Содир бўлмоғи шарт ҳозир нимадир,
Бўлмаса, не зарур бу қадар шиддат?
Зўриққан сукутда айт-чи, нима сир,
Бекинган —

наҳотки ўлик бир муддат?
Ахир ниманингдир ибтидоси бу.

Бу — ниҳоя демак нималаргадир.
Бу таранг жимликдан сув худоси-ку,
Тошнинг ҳам ниҳоят сабри тугайди.

Дунёда энг айёр нарса — сукунат,
У қила олади қизлар каби ноз...
Сен унга ўзингни бепарво кўрсат,
Кўрсатгин ўзингни, бефаҳм мижоз.
Шунда сабри тугар унинг албатта,
Ва очар — чидамай — сенга сирини.
Бу сирни кўра бил, у жуда катта,
Фароғат ортидан кўра бил уни.

* * *

Бугун шамолларнинг нафаси совуқ,
Хабарлар келтирар улар кўп нохуш:
Гўё яқин эмиш хазонрез кунлар,
Совимоқчи эмиш ҳар иссиқ оғуш.

Гўё узоқларда, қайда, билмайман,
Бир киши отланган эмиш сафарга.

Ўзи-ла қорларни олиб келармиш
Офтобни кўмармиш у чуқур жарга.

Гўёки, гўёки менинг малагим
Мендан яширмоқчи бўлармиш қўлин...
Қандайдир пайғамбар қорли саҳрода
Саргардон юрармиш йўқотиб йўлин.

Ва ҳар бир тирик жон бўлармиш огоҳ
Ўзи олаётган ҳар бир нафасдан,
Ғалати эҳтиёж туярмиш улар,
Эркак чиқмоқчидай қафасдан...

Бугун шамолларнинг нафаси совуқ,
Ундан ҳам совуқдир менинг нафасим!

* * *

Омон бўл, мен кетдим, яхши қол,
Йўлларни унутма биз юрган.
Мен эккан гулларни териб ол,
Сўзларимни унутма буюрган.

Омон бўл, билмадим, сен билан
Қачон кўришамиз қайта биз.
Муҳаббат ва нафрат — силсила,
Демак, юракларга қайтамиз.

* * *

Муҳаббатни бағритош қиздан ўрганди,
Синчковликни — қиларга иши йўқлардан.

Гўзалликни илк бор чангда кўрганди,
Очликни ўрганди қорни тўқлардан.

Энди у бир куни атрофга боқиб,
Эрк билан танишиб олар, шубҳасиз.

* * *

Мен ўқий олмадим,
Ўқий олмадим,
Зулмат қўйнидаги
у ёзувларни —
Еруғлик ҳақида
Зулумот қўйнига
Кўмир-ла битилган у ёзувларни.

МЕН ЭМАС

Меники эмасдир ҳам бўлган бу бош,
Мен эмас қошингда бу ғариб турган.
Ақлига бўйсунмай қўйган у бебош —
Пойингда миннатинг кўтариб турган...

Сенинг кўзларингдан шафқат излаган,
Ғурури дарз кетган бу синиқ чехра.
Ўз дўстларин ҳайдаб, ёвин «сиз»лаган,
Тиз чўкиб турмоқдан ололган баҳра.

Сени бошқалардан қизғонган далли,
Пойингда ёзмишин кутиб ётган хас...
Йўқ... Кўра олмайсан мени, гўзални:
У, сенинг қошингда турган, мен эмас!

* * *

Ифорли гапларни айтишдан аввал,
Термулишдан олдин сенинг кўзингга.
Ҳаёт-мамотимни қилиб келдим ҳал,
Мен жонимни тикдим ҳар бир сўзимга.

Самимий табассум қилмоқлик учун,
Севинмоғим учун бутун қалб билан.
Суякларим бесас синганлиги — чин,
Келганим чин синган юракни улаб.

* * *

Недир у, юракка қуйилаётган,
Нима тўлдирмоқда уни шафқатсиз,
Нима, ғайриоддий туюлаётган,
Мен кимнинг олдида чўқмоқчиман тиз?!

Наҳот синадиган нарса йўқ энди,
Кескин ҳаракатлар қилсам бехосдан?..
Бу кенгликлар ўзи қаердан келди?
Бир зумда соғайган қайси у хаста?

Ким у чопаётган шодликка тўлиб,
Кимдир у ичига сиғмаган кучи
Ва ким у бир йўла кечган баридан?!

...Наҳотки, ётмайман гўжанак бўлиб,
Оёқларим чиқиб қолмаслик учун
Сўнги йўқ лаззатли хаёлларимдан?!

ДАСТУРИЛАМАЛ

Кичраймоқ,
Кичраймоқ,
То ўзингга қадар кичраймоқ
Ва оний ҳузур-ла рақибга боқмоқ,
Ғалаба нишонини рақибга тақмоқ!

Сўнг портлаш, мислсиз бир портлаш билан
Рақибни кўкларга кўтармоқ,
Ва ташлаб юбормоқ шу юксақликдан...
У ҳам билсин, майли, парвоз нелигин!

* * *

Майда ушоқларга бўлинган киши,
Парча-парча бўлиб кетган бир инсон —
Арининг темирга ўқталган ниши.
Ейилиб йўқ бўлган дарёга тимсол.

Ўтин терган каби терди ўзини,
Ўтин терган каби — ношуд ўтинчи!
Мана, териб юрар айтар сўзини,
Ана, териб юрар йўқотган тинчин.

Ўзини излайди чойхоналардан,
«Зукко»лар ичидан ўзини терар.
Ўзин судраб чиқар майхоналардан.
Тинмай ўз-ўзига танбеҳлар берар:

«Курашмоқ, курашмоқ, курашмоқ керак!»
Бироқ нелар учун курашайин мен?!
Курашми, ўзингга танбеҳлар бермак,
Еки баҳслар қилмоқ ҳар ким билан тенг?

Еки шеърлар битмоқ кураш ҳақида,
Ўзимиз ҳам билмай, у не курашдир...
Ҳар куни, ҳар соат янги ақида
Тўқимоқ курашга — наҳот шу басдир?!»

Арининг темирга ўқталган ниши,
Ейилиб йўқ бўлган дарёга тимсол —
Майда ушоқларга бўлинган киши,
Парча-парча бўлиб кетган бир инсон...

ЖУМБОҚ

Ҳар ҳолда
Одамнинг мушти ҳам —

Тугун,
Бошқа тугунлардай
Коинотдаги.

Ҳар ҳолда
Бу тугунни ечмоқ учун ҳам
Инсон қўли ҳақда
Анча-мунча нарса
Билмоқлик зарур.

* * *

Бепарво қолади, сева туриб ҳам,
Нафрати айланар зўр доқайдликка,
Қувонган чоғида, чекиб турар ғам,
Қўшиқ айтаётиб, бўғилар ҳиққа.

У ётар, пайқамай, хавфу хатар-у,
Шодликни, ҳурликни, қора-оқликни...
Шуларнинг барини эрк деб атар у,
Софляк деб атайди тек ётмоқликни.

* * *

Унут,
Унут,
Неки кўрган бўлсанг, барини унут.
Қалбингдан бўш ўрин ҳозирла,
Энди сен бошқа бир нарсаларни кут!

Ётар,
Бир лаҳзалик умрни
Йилларга,
Йилларга тенгламоқ...
Бўш ўрин ҳозирла қалбингдан —
Янги бир лаҳзага бўш ўрин!

ҲАЁТНИНГ МАЗМУНИ ХУСУСИДА

Ҳақиқатга олиб борувчи ягона йўл —
Фикрларнинг узвийлиги.
Лекин бу узвийлик
Ўз думини ғажиятган кўпакни эслатса,
Нима қиласиз?

Унда сиз кўпакни
Бир боплаб тепинг,
Зора, ҳақиқат
Кўпак қочиб кирган тешикда бўлса!

* * *

Иккиннинг ярими бир бўлган чоғда,
Қора бўлса, агар оқнинг сояси,
Кимдир ютса, кимдир қолганда доғда,
Ибтидо англатса, ўз ниҳоясин,

Мен ҳам сени севиб, демак, ҳақдирман,
Тартибот шу йўсин бўлган тақдирда!

ГЎЗАЛГА

Сендан бирор нуқсон топмоғим маҳол,
Нуқсон саналмаса, агар, мағрурлик.

О, сенга, гўёки, фоний дунёнинг
Ғаму қувончлари дахлсиз буткул.
Кезасан, чехрангда нафратли кулгу,
Ва буюк мурувват — бизга аталган...

Бироқ илоҳий зот эмаслигингни...
Тасдиқловчи бир сир менга аёндыр!
Ернинг оддий гўзал аёли каби

Бошқа аёлларнинг яланғочлиги
Кўпроқ уялтирар, шубҳасиз, сени
Узингнинг яланғоч танингдан кўра.

УЧРАШУВ

Мендаги қўрслик ҳам сен учун юпанч,
Дайди сўзимдан ҳам излайсан мазмун.
Мана, ҳаёт ётар, мудраган ва ланж,
Умримиз минг ёшлик чол каби вазмин.

Бизлар «севги» дея нени атадик,
Елкаларда ётган қандай юк ўзи?
Қайлардан келди бу сабабсиз ҳадик,
Қайга ҳам етдик биз юракдан ўзиб?

Бугун узоқдаман, сендан олисда,
Бироқ яқинроқсан ҳар қачонгидан.
Иўлга чиқмоқдаман мен сени истаб,
Учрашув кўринар Орзу тонгидай.

* * *

Мен ўрганиб нима қиламан
Қуёшдан кўзимни яширмасликни.

Қўлни ҳам ўргатиб юрмайман чўққа,
Ушламоғим учун бемалол чўғни.

Қоядан йиқилиб омон қолмоқни
Машқ ҳам қилмайман томдан сакраб мен.

Эй, гўзал, севгим ҳам сен учун шундай—
Сенга нима зарур, унга кўникиб!

БАЛКИ...

Балки узилмасди япроқлар,
Балки турналар ҳам учиб кетмасди
Ва, эҳтимол, ёмғир бу чоқлар
Эзмасди бунчалик, нола этмасди.

Кунлар совимасди бизлардан.
Музга айланмасди сувларнинг бағри.
Бизни ҳар одимда шодлик изларди,
Шамолнинг бунчалик келмасди қаҳри.

Агар бирга бўлганемизда
Ушлаб қолармидик балки фаслни.

ТУНГИ ЗИДДИЯТЛАР

Хомуш
Хониш
Қилар
Шамол
Тун ичра,
Дардли чайқалади
Шамолни тинглаб,
Бир етим фонус.
Соялар
Рақсга
Тушар
Уринсиз...
Сен эса жўр бўлмайсан шамолга,
Қўшиқдан фонусдай таъсирланиб сен
Чайқалиб турмайсан бир маром,
Еки сурбет соялардай ўйнамайсан ҳеч.
Тундан ташқарида турибсан лоқайд,
Деразаси қошида туннинг.

Ҳаво димлигими
 Ё
 Уйнинг жимлиги
 Еки
 Кеча айтган гаплар —
 Изҳорим,
 Балки бу сукутдир ўртамиздаги
 Еки ўртамизда
 Деворнинг бори...
 Мен шундай ўтарман дунёдан,
 Билолмай ўтарман дунёдан,
 Мени нима кўпроқ қийнади ўзи —
 Ҳаво димлигими
 Ё
 Уйнинг жимлиги...

СЕН ВА МЕН

Сен яхши биласан қишнинг хислатин
 Ва қишга ҳозирлик кўрасан энди.
 Мен эса кузакдан ёзни изладим,
 Бугун дея билдим Эртаги кунни.

Сен яхши биласан ўрнингни доим,
 Жойингдан қилт этиб қўзгалгинг йўқдир.
 Мен эса ўрнимни билмайман, жойим
 Қай ерга интилсам, ўша ердадир.

Сен яхши биласан, қанотларинг йўқ,
 Кўкларга учини қилмайсан орзу.
 Мен-чи, қанотимга теккан каби ўқ,
 Ярамнинг битишини кутаман интиқ.

Гапингга билдиргим келмас эътироз,
 Тилингга не келса, айтавер, майли.
 Сўзлар — менинг учун товуш эмас — роз,
 Ўзни унутганман сўзлар туфайли.

Сен эса уларни айтасан осон;
 Сен учун «сўз» — «сўз»дан бошқа нарсамас.
 Энг ноёб сўзларни ўйлаб топасан,
 Кечирган ҳаётинг бунга арзимас.

Фақат сўзлаётиб сен эҳтиёт бўл,
 Ахир ҳар бир сўзнинг ўрни бор қалбда.
 Сўзлар билан тўлса агар ўнгу сўл,
 Сен ҳалок бўлурсан бир бўм-бўш дарддан.

БАҲОР ТОВУШЛАРИ

Жим, жим! Қулоқ солинг —
 Шитирлар қамиш.
 Сувнинг ўртасида,
 Анҳор ичида
 Шитирлар қамиш.
 Олис юлдузлардан қайтар акс-садо —
 Қамишдай қовжироқ, қамишдай қуруқ.

Қамишнинг шитири —
 Тунги товушларнинг энг қақрагани...
 Сувда туриб,
 Анҳор ичида туриб,
 Сув тилаб илтижо қилади қамиш.

* * *

Сен зарбани кутдинг,
Худди
Баҳорни кутгандай,
Баҳорни кутгандай
Зарбани кутдинг —
Бир хил итоат-ла
Кутдинг уларни.

Энди айт, биродар,
Сен қандай фарқлайсан
Баҳор ва зарбани?

ТАРБИЯ

Фикр чўзилувчан.
Қаттиққўл тарбиячи
Ўқувчининг қулоғидан чўзгани каби
Энг илғор,
Энг ўткир фикрни
қулоғидан ушлаб
Ўзга қутбгача
чўзишинг мумкин.

Фикр чўзилувчан:
Шўрлик ўқувчининг қулоғи каби
Узайиб кетар у тарбиямиздан.

НЕКБИН

Яшайверди,
«Ҳали ҳамма нарса олдинда» эканлигига
Қаттиқ ишониб,
Умрининг сўнгигача яшади
Шу ишонч билан.

Ва
Кунларнинг бирида
«Гурс» этиб йиқилди-ю,
Оламдан ўтди.

Лекин энг муҳими, энг қувончлиси,
Ҳали ҳам унинг
«Ҳамма нарсаси олдинда» эди —
Олдинда қолганди ҳамма нарсаси.

ТУМАНЛИ КҮН

Улуғвор тус олмиш мўъжаз бинолар,
Шаҳар кийиб олди қиш туманини...
Дарбон аёл ҳориб, чуқур тин олар —
Номаълум кайфият чулғар ҳаммани.

Теварак озода. Ҳар бир қаричда,
Зич туман. Бемалол яшашинг мумкин —
Ҳамма ҳам ўзини бир зум фаришта
Дея атамоғи мумкиндир бу кун.

ЖАЗИРАМА

Шамолнинг ҳоли йўқ, югурай деса,
Булбуллар соқовдай гўлдирар.
Сукунатнинг бўм-бўш ичини эса
Чивинлар шовқини тўлдирган.

Вазифаларингнинг қоқ ўртасида
Турганга ўхшайсан сен ҳам муаллақ.
Ез каби кўнглингга урар баъзида
Ажратиб ўтириш: ким ҳақ, ким ноҳақ.

КҮКЛАМНИНГ БИРИНЧИ ШЕЪРИ

...Сабабми? Марҳамат, мингта сабаб бор! —
Шаддод булутларда акс этган виқор,
Қуёшга талпинган майсанинг рўйи
Е лебар қизларнинг кўкламги ўйи...

Юз минг сабаби бор қувонганимнинг:
Мени қувонтирар қаҳри ғанимнинг,
Мени қувонтирар Сиздаги ҳайрат,
Мени қувонтирар сабабсиз ғайрат!

Юз мингта сабаб бор ҳурсандлигимга!

СЕН УЧУН

Бу гуллар сен учун экилган гуллар,
Бу қуёш сен учун сочмоқда нурун.
Баъзида юрагим қаттиқ шувиллар,
Юрагим сен учун асрар ўз қўрин.

* * *

(Ҳазил)

Юрагимни ҳовучлаб қаршинга чиқдим,
Бироқ қарамадинг сен ҳовучимга,
Чунки мендан олдин сенинг ёнингга
Кимдир етиб келди ўпка қўлтиқлаб!

ШОИРНИНГ МАКТУБИ

Бизга таянч керак, дўстим,
Қўлтиқтаёқмас...
Дунё безовтадир,
Дунё серғавғо.
Таянчсиз яшамоқ кўп оғир унда.

Кимнингдир таянчи болаларидир,
Кимнингдир дўсти бор суянадиган.
Садоқатли ёрига суянар кимдир,
Мен-чи?
Мендаги таянч сал ўзгачароқдир:
Мен умрим сўнгига таянмоқдаман.
Бутун умрим бўйлаб чўзилган руҳим,
Таяниб турибди умрим сўнгига!

* * *

Кўчага ялтироқ пойафзал кийиб
Чиққан бир камсуқум кишиман.
Илиқ бир нигоҳдан ё сўздан нийиб
Кетгувчи жанубнинг музи қишиман.

Чориғим кўмилмоқ истар чангларга,
Иўлларим топ-тоза, ойдиндир, аммо,
Мен кирмоқ истасам совуқ жангларга
Илиқ нигоҳ билан қарайди ҳамма.

Мен қандай кўникай ўз юрагимга,
Чангларга кўмилмоқ истаган Севги?!

УЗР

Кечир, бошқа дея ўйлабман сени,
Сенга кўп талаблар қўйибман билмай.
Кечира олсанг гар кечиргин мени,
Авфу эт... қани, бир мулойим жилмай!

Мен ношуд неларни орзу қилмайман.
Неларни тусамас бу танбал кўнглим.
Нимага интилдим — ўзим билмайман,
Бошим хомхаёлга тўлган лиммолим.

Кечир... етар энди қовоқни уймоқ,
Мен сени танитай сўз қотибман-ку!
Ҳали ҳам билмайман, нима у — «суймоқ»,
Дунёдан адашиб ўтарман мангу.

С И Й М О

Бу сиймо қақраган юрак маҳсули,
Қақраган лабларнинг алаҳсираши.
Бу сиймо ёлғизлик, умид таҳсили,
Муаллақ илғижнинг жим қалтираши.

Бу сиймо йўқликдан келган бор нарса,
Сен интилиб сира етмаган юлдуз.
У — кўксингда ётган бир оғир харсанг.
Қалбдаги баҳорнинг ўрнин босган аъз.

Шу сатрлар каби нотекис, мубҳам,
Туйғунинг зурёди бу нозик чехра;
Сен маҳкум этилган мангулик шубҳа
Ва сира ушалмас орзунинг сеҳри.

У сенга муносиб — сен каби мавҳум,
У ҳам орзу қилар сени, афтидан.
У ҳам сенинг каби юрак-бағри хун:
Исмиар сен каби орзу тафтида.

* * *

Кузги ёмғар каби батафсил,
Итдай садоқатли бир оғриқ.
Оғриғим не дея аталсин,
Мен унга қандай ном берайин?

Юртим иқлимидай барқарор,
Халқим ишончидай собит у.

Шам каби ёнар у, ярқирар,
Қачон ёниб тугар бу оғриқ?

* * *

Осмон барча учун осмон,
Уни тушунмоқ ё туймоқ
Ё қийин ва ёки осон.

Осмонни мумкин дир суймоқ,
Ёки лаънатламоқ мумкин —
У ё қора эрур ёки оқ.

Осмон ҳеч кимга тутмас кин,
Арзандаси йўқ дир кўкнинг.
У ёки ёлғон дир ё чин.

Бу не қадарми ё шодлик,
Ўзим ҳам билмайман буни,
Бу не — зиндонми, озодлик?

С У К У Т

Терс йўлдан кетаман қасдма-қасд,
Ўзгарар қўлдаги аламинг ранги,
Мен юрган йўлдаги баланд-паст
Довонлар чекинар, жимликдан гангиб.

Улар кутган нарса — ҳайқиряқ,
Улар айтажак гап акс-саододир,
Довонлар турадир томоғин қариб,
Жим бўлсам, уларнинг сўзи адодир.

Энди «Сукут» аталар нутқим,
Довонлар нутқимга этолмас тақлид.
Менда бор безовта бир қутқу,
Фақат у сукунат ичида ҳақли.

Эрк —
 Чиройли тамаки қутисига битилган
 «Чекиш соғлигингизга зарардир»,
 Деган ёзув каби холисдир.

Баланд симёғочга ёзилган
 «Чиқма, ўласан» деган сўзлардай
 Лоқайд шивирлайди
 Эрк!
 Эрк ундамайди,
 Огоҳлантирар:
 Чақмоқ чақишидан олдин жимгина
 Огоҳлантирганидай булутлар.

Эрк —
 Уятчан гўдакдай камгап,
 Қўлидан келмайди насихат этмоқ,
 Ҳамма тенг акс этар унинг кўзида.

ВАҚТ ҲАҚИДА ИККИ ШЕЪР

1

Кеча якшанба эди,
 Бугун эса шанба.
 Эртага жума бўлар,
 Индинга чоршанба.
 Вақт имонини йўқотган каби
 Гир айланаверар боши—кети йўқ.
 Билмайман, уч кундан кейин не бўлар?

Бугун — жума,
 Кайфиятим ўзгариб қолмаса,
 Эртага ҳам жума бўлар,
 Садоқатли чиқиб қолса ғамларим,
 Ё сотиб қўймасам ўзим уларни,
 Индинга ҳам, албатта, жума бўлажак.

* * *

Бисотингда ётган ҳар қандай хотира,
 Энг аччиқ хотира ҳам,
 (Айниқса, аччиги)
 Малҳамга айланар сен учун.
 Йиғласанг шодликдан йиғлайсан энди,
 Вайрон бўлса, қувончдан вайрон бўлади
 кўнглинг.
 Утмишда сен қилган ҳар бир ҳаракат,
 Сендаги бу яра ва жароҳатлар
 Малҳамга айланар,
 Яра йўқ,
 Малҳамдир ҳаммаси.

И У Л Д А

Зиммамда ишончинг,
 Зўрға одимлайман кўтариб уни.
 Тизсамга баъзида титроқ югурар.

Гоҳида ёнимдан бир яшин каби
 Шовқин-сурон солиб суворий ўтар,
 Ишончини от қилиб минган суворий.

* * *

Оёғим остида
Ҳар қадам сайин
Тошлар учрамоқда,
Мен отган тошлар,
Куни кечагина
Келажакка қараб отган тошларим.

* * *

Учар гилам эмас, бу яхши гилам,
У баҳосиз эмас, учар гиламдай.
Баҳоси баланддир ушбу гиламнинг.

Қалпоқ ҳам сеҳрли эмасдир асло,
Кундузнинг ажойиб терисидир бул,
Сеҳрли қалпоқдай кўримсиз эмас.

Сенинг кўксингдаги юрак эмас, йўқ,
Нега «юрак» дея таҳқирлай Сени —

У хушбахт онларингни сановчи соат.

КУНДАЛИК ЭҲТИРОСЛАР

Яланғоч девордан,
Гиламлар осилмаган
Яланғоч девордан уяласан сен,
Уятчан иним менинг,
Хокисор иним.

ТУНГИ СУҲБАТ

Мунча бақирмасанг тонгги хўроздай,
Салгина секинроқ, гапир, эй подон.

Бошимизга тушган кўргулик оздай,
Яна қараб турар кимдир ойнадан.

Ахир бола-чақа, уй-жой дегандай...
Сенингдек шир бўйдоқ эмасман-ку, мен!
Сенсиз ҳам кунларим заҳар егандай
Ўтади... Йўқ, сенга келолмасман тенг.

Бундай гапларингни ташла, яхшиси,
Кел, қулоқ осайлак тунги сасларга.
Бу озод элимнинг озод бахшиси,
Эшит, қўшиқ айтар хушёр, мастларга.

Пардани тушириб қўйганинг маъқул —
Сирли нигоҳлардан бадан жунжакар.
Латифа айтайлик, айтайлик нақл,
Балки ўйларимиз бир ердан чиқар...

САМАРҚАНД

Гумбазлар — осмоннинг парчаси,
Улар қайтмоқ истар яна осмонга.
Кўринар осмоннинг дарчаси —
Гумбазлар олинган мовий бир туйнук.

* * *

Ҳаёт,
Сен сизмайсан менинг қучоқларимга!
Ўзинг айт-чи,
Сен қайси девнинг беваси эдинг?

ГУЛГА УХШАМАЙСАН

Сен гулга ўхшамайсан:
Гуллар сенинг каби

Яширмайди тажрибасини.
Уларнинг ёзмиши
Хазон бўлмоқлик.
Буни ҳам ҳеч кимдан яширмас гуллар.
Сен эса
Ҳаётдан олган билимларингни
Менда яширасан қўрқув-ла,
Огоҳ бўлишимдан чўчийсан,
Сенга ҳаёт берган тажрибалардан.
Ғужанак бўлиб олган бир дев мисоли
Қошимда турибсан, қора кўз.

ТҶСАТДАН...

Тўсатдан муҳаббат оғриққа дўнар,
Туман қоплаб олар кўзинг олдини.
Оғриқдан ўртанган юрагинг кўнар
Илгарни кўнмаган кўп нарсаларга.

Аччиқроқ, аччиқроқ, яна аччиқроқ
Бир туйғу излайсан мўътадил руҳ-ла,
Эндигина ёдқан қор мисоли оқ
Бир сезги кўксингда ётганда ухлаб.

Лаҳзалар нафрат-ла сендан кечади,
Сен ҳам лаҳзалардан кечасан қўрқиб.
Кишанли қўлингни нафрат ечади —
Лоқайд лаҳзаларнинг қўрқинчли турқи!

ФАЙЛАСУФ

Бутун борлигини
Унга қурбон қилган аёлдан
Миннатдор бўлгиси келмасди унинг:
«Бу — қурбонлик эмас, —
Деб ўйларди у —
Бу — ўша аёлнинг эҳтиёжидир».

* * *

Мен ҳатто алдашга эринаман-ку,
Мен яхши биламан,
Алдамоқ — меҳнат,
Алдамоқ — игна билан қудуқ қазгандай.

Сен нега севасан мендай ялқовни?

ДУШМАН

Менга оғир ботар сенинг шивиринг:
Гўё, фақат иккимизга тегишли бир сир
Бизни бошқалардан тумордай асраб
Тургандай, шипшийсан қулоқларимга.
Не гуноҳ иш қилдимки, шивирлайсан сен,
Менинг қулоғимга ўз сирларингни?
Сенинг ишончингни қачон қозондим:
Мен қачон қуладим бундай жарликка?

ЧАРЧОҚ

Қарайиб турган бу чуқурлик нимадир,
Қайлардан келди бу бошдаги жароҳат?
Бошимга вазнсиз оғирлик инадир,
Миямга ёйилар нотаниш бир роҳат.

Бошдаги бу дарча эркинлик рамзидай,
Ланг очиқ тургандай зиндоннинг эшиги —
Оҳиста чиқаман фикримнинг изидан,
Унутар бир зумда фикрим ўз бешигин.

Остона ҳатлагач сезаман иқлимнинг
Таҳдидли нафасин, риёли шивирин.
Қарайман, бир чети кемтикдир ақлимнинг,
Бир чети оғриydi азобли ва ширин.

Очундан мен талаб қилганим — у нарса,
Ақлимнинг ярмидир, шу кемтик жойидир.
Сен уруғ бўлсангу экилсанг — унарсан,
Ақлим ҳам бир уруғ... Экилган ойидир...

Бироқ, бошимдаги бу тамға не бўлди,
Бошимдан не ўтган — бу ненинг туёғи?
Бошим балчиқ эмас, балчиқли бир йўлдан,
От ўтган десангиз...
Билмайман у ёғин.

ҚАЧОН ВА ҚАЕРДА

(Ҳазил)

Абдувалига

Куз чоғи, япроқлар тўкилажак пайт,
Дафна дарахти остида ёлғиз,
Ўзининг энг ёрқин қўшинингни айт,
Бу пайтда меҳнатинг кетмагай бенз.

Ўз барглари билан дафна дарахти
Юксак тақдирлайди оқ манглайингни.
Шеърларнинг, албатта, чиқажак бахтли
Ва Тақдир кўтарар чўнг танглайингни.

Қоядай виқорли пешонанг узра
Ҳилираб узилар дафна барглари.
Бошингни буюк бир гулчамбар безар,
Шодликка айланар шеъринг дардларинг.

Унутма, кеч қузда, дафна остида,
Юксак тақдирланар ҳар битта сўзинг.

* * *

Қиларга иш бўлмаганидан
Еки кўнда дайдиб зерикканданмас,
Чуқур ўйлар билан ёғмоқда бу қор,
Айтайлик, у ёғар
Сен билан менга
Эслатиб қўймоқлик учун осмонни.
Айтайлик,
Оқлик,
Мусаффо оқликлар
Ҳали ҳам мавжуд эканлигини
Исбот қилмоқ бўлиб ёғар у.

Қорнинг ёғишида
Чуқур мазмун бор:
Биз юрган йўлларни у
Кўрсатмоқлик учун ёғмоқда, билсанг.

ХАЛҚ ОҲАНГИДА

Эканини ўради ҳар ким,
Эканини ўраман мен ҳам.
Менга қазган ҳоҳиша балким
Душманининг ўзи тушгандир...

Мен бир тўда одамни кўрдим —
Тиконларни тер тўкиб ўрар.
Мен бир гуруҳ одамни кўрдим —
Етишибди гўшаси — ўра.

НАҚОРАТ

Бу тун бутун кучин йиғиб,
Қўрқитмоқда тиришар мени.
Томирлари бўртиб чиқар Туннинг бўйнида,

Унинг қора юзи қораяр баттар.
Ғижирлаб кетади сарғиш тишлари.
(Эшик очилади,
Ен қўшни, кимсасиз уйнинг эшиги.)

Сўнг бир шақол каби увиллай бошлар,
«Тез ёрдам» машинаси елиб ўтади.

Сўнг бирдан Тун чарчар,
Қўрқитавермоқ
Узининг ҳам жонига тегар.
Кейин, «ҳазиллашдим», деган каби у
Менга кўзларини қиса бошлайди,
(Теграмда ёна бошлар чироқлар бир-бир)...

* * *

Сен — меҳр кўрмаган замин фарзанди,
Қайтгинг келмас шаҳарга
Тоғлар қўйнидан.
Умрида илк бор кўкракни кўрган
Қорни оч гўдакдай ютоқиб,
Шошиб симирасан тоғ ҳавосини.
Тоғлардан — заминнинг сийналаридан
Тинимсиз эмасан, то чарчаб,
Уйқуга (шаҳарга) кетгунга қадар.

БЕГОНА

Осмонни «тунд», деб аташни
Бу ерга келиб ўргандим.
Қандай тарқатай бу ғашни,
Рухим булутларга банди.

Шамол ненидир сўйлади,
Сира тушунмадим, афсус.

Дарахт не ҳақда қўйлади,
Буни ҳам билмайман, афсус...

МЕН ОГОҲ БУЛАЙ

Хаёлингнинг учгиси келиб қолса,
Парвоз айлагиси келса, тўсатдан,
Узоқ-узоқларга кетиб қолгиси келса,
Бундан огоҳ қилиб қўй мени, қушчам.

Сени тарк этишга токи улгурай,
Токи, узоқ-узоқларга бош олиб кетиб,
Ўзим кутиб олай хаёлларингни.

* * *

Тасбеҳ мунчоғидай
Муайян кунлар..
Қўлларим остидан
тасбеҳ мунчоғидай
ўтувчи кунлар..
Тасбеҳ мунчоғидай...

ХОНАДА

Мусаввирнинг қошида турган кимсадай,
Тамаки тутуни қилт этмай турар.
«Менинг нафасим ҳам буза олмайди
Бетамиз тутуннинг ҳаловатини», —
Бу уй нимагадир кўнглимни бузар,
Кўксим тораяди кутилмаганда,
Чуқур «уф» тортаман тутунга қараб:
Уфф-фф-фф...

ДУСТИМГА

Қалбинг дарё бўлса,
Хавотир олма...
Мендан ташвишланма
Агар дашту саҳро каби кенг бўлса кўнглинг.
Бу тошқин сувларда чўкиб ўлмасман,
Адашиб кетмасман бу кенгликларда,
Қўрқма...

ХУДБИНГА НАСИХАТ

Бунча диққат бўлма
Ўзингдан ўзинг —
Бунча диққат қилма
Ўзингга-ўзинг.

Бошқаларга ҳам
Диққат қил оз-моз —
Бошқалардан ҳам
Диққат бўл пича.

ТОҒА ВА ЖИЯН СУҲБАТИ

«Хар ҳолда, жиян,
Сендан икки-учта кўйлакни
Кўпроқ йиртганман:
Сен ҳам бизнинг ёшга етиб,
Биздай бўл, дейман».

— Менинг эса,
Ишонгим келмайди тоға, сира ҳам
Сиздай мўмин-қобил,
Ажойиб одам
Биронта кўйлабни йиртганлигига!

* * *

...Бутунлай умиди узилгандан сўнг
У мағрур бўлишга аҳд қилди.

Эртақдагидай яшамоқчи эди,
Лекин, ҳаёт эртақ эмаслигига ишонди-ю,
Мағрур тус олди.

Менинг раҳмим келар,
Илиқ гаплар айтгим келади унга:
«Сен худди эртақдагидай яшайсан», деб,
Юпатгим келар —
(Тулки билан узум ҳақдаги эртақни
Эшитмаган эди чунки у.)

ХОРАЗМГА МАҚТУБ

Юрак ғаш. Булутлар лунжини осган,
Яланғоч дарахтлар йиғлайди юм-юм.
Ногоҳ жаранглаган ҳар қандай сасга
Бўғиқ жавоб берар чор-атроф шу зум.

Сени таъқиб этар ғамли блр намлик,
Атроф нам, ҳаво нам, уст-бошинг нам.
Кайфият туғилар, ўлар — бир дамлик,
Кўзлар нам... фикр ҳам, хаёлларинг ҳам...

Юрак ғаш...

* * *

Гуллар эса...
Гуллар доимгидай гуллаб ётарди,
Инсон-ла ниши йўқ эди уларнинг,
Йўқ эди уларнинг айтажак гапи —
Афсус.

Сукут ҳам сақламас эди бу гуллар,
Бошқа нарсаики эди сукунат.
Гулларга қарашли эмасди жимлик —
Афсус.

* * *

Шамол эсанлиги учун
Еки эсагани учун шамолнинг,
Мендан безганлигинг учун
Еки безмаганинг учун мендан,
Ҳолимни сезганинг
Ё сезмаганингдан
Бу қалб типирчилар
Ярадор қушдай.

* * *

Эй, сеҳргар,
Эй, бахти қаро,
Эй, нотавон, ожиз бир банда.
Қудратингдан эл титраган дам
Бечораҳол излайсан чора.

Қоплайверсин гнёҳ ё майса
Музлаган сув, қорлар орасин:
Сен ҳайратга сола олмайсан
Севгилингни, кўзинг қорасин.

Қиз ишонар, сенга ишонар,
Ишончининг кўринмас чеки,
Кўзларингда кўрар нишона,
Ҳайратланмас сендан у лекин.

* * *

... га

Кўзларинг юлдузли тун каби ойдин,
Ойдинлик бой бермас сиригини, аммо.
Менинг билгим келар, англагим, қайдин,
Қайдин кўзларингда бекинган само?

Евоининг ёввойи ва нафис гули,
Тўрт уфқ шамоли сени эркалар,
Сен ҳам оддий гулдай орзунинг қули,
Сенинг ҳам кўзингда орзулар қолар...

* * *

Севга берган нарсам фақат — ваъдадир,
Севгига сўзларни қилибман қурбон.
Бизнинг ўртамизда сеvgи зададир,
Садоқат — чиқолмай қийналувчи жон.

Сени куйдирган ўт мени куйдирмас,
Куювчан эмасман, мен сенинг каби.
Муҳаббат ҳақдаги шеърим — уйдирма,
Зеро ўзимга ҳам аёнмас таъбим.

Мен сени ташлаб ҳам кетмайман, бироқ —
Азал қўлидагини ташлайди инсон,
Сен эса, хайрият, қўлимдан йироқ,
Сен учиб юрибсан йироқда бу он.

СЎНГИ БОР

Айтган гапларимнинг бариси ёлғон,
Агар айтолмасам яна бир гапни.
Шеърим, иқрорим ҳам йўқликда қолган,
Агар айтолмасам сенга шу гапни.

Яна бир икрорга етмаса қурбим,
Бир бөр уролмасам ерга ўзимни.
Сўнгги бөр қошингда бош эгиб тургим.
Келмаса... айтмадам айтган Сўзимни!

* * *

Хасга ёшишмади у чўкаётиб,
Ўлди осойишта, бир ёғоч каби.
Ширин туюлмади унга ҳаёти —
Қотиб қолди маъюс қулгуда лаби.

Ҳеч ким ишонмади, ўлди деб, уни:
Ахир бундай ўлмас жони бор одам...
Одамлар таъкидлар: у чўккан куни
Сув ҳам совуқ экан ҳаддан зиёда.

У бечора эса сесканмади ҳам,
Гўё юз йил олдин ўлган одамдай...
Одамлар тарқалди, лоқайд, хотиржам,
Ҳеч ким йиғламади у чўккан дамда.

Ш А Ҳ А Р

Соат милларини шоширмас ҳеч ким,
Ушлашга уринмас ҳеч ким уларни.
Сен ёлғиз кезасан шаҳар бўйлаб жим,
Одинлаб ўлчаёсан узун кунларни.

На бирор қайғу бөр, на бирор ташвиш,
Хурсандчиликнинг ҳам йўқлиги тайин...
Киролмай эшикдан қараб турар қиш,
Узоқ иверсир куз, чиқиб кетмайин.

Муҳаббат ҳам буанда гўё йилдирим,
Идрок кечикади доим юракка.

Ҳар куни эрталаб қиласан ирим,
Фақат етишмайди шаҳарда ҳаққа.

Етишмайди буанда яна нелардир,
Тасаввур — ғуборли, англамоқ қийин...
Кўз олдинга чангли қишлоқ келади,
Содда юзлар пайдо бўлади, кейин.

* * *

Дўстларам бөр менинг ҳам, мана,
Бетгачопар, очиқ, жангари.
Улар ортдан қилмаслар таъна,
Башаранга айтишар барин.

Улар қодир, ўн йилча кутиб
Сенинг қайтмоғингни сафардан,
Келолмасанг, таънасин ютиб,
Сени кутиб яшашга ҳар дам...

Ф А Қ А Т...

Кўрдингизми
Шижоат сиймосин?!
Фақат
Фавқуллоҳда жимлик бизларни
Уялтириб қўймаса бўлди.
Ғайритабиий кўринмаса бўлди,
Ўзимизга ҳайқиргимиз.

Ҳар хил шитирлаган товушлардан
Маъно излаб юрмасак бўлди!

* * *

Шу осмон шу,
Ху ўша осмон.

Менга не-не ваъдалар берган
Алдоқчи осмон.
Мана, у ҳозир ҳам
Турар жилмайиб,
Хижолат ҳам чекмас,
Афсусланмас ҳам,
Яна не-не ваъдаларини
Шивирлар сокин...

Б У Г У Н

Меҳрга айлансин кечаги ғазаб,
Ўтмишдаги гина-кудуратни унут.
Кеча айтган гапинг бугун бемаза
Кўринсин ва бугун инкор эт уни.

Майли, гўстоҳликка дўнсин бу ақлинг,
Танишинг нотаниш одамга дўнсин.
Елғонга айлансин муҳаббат нақли,
Севгининг ўрнига бир севги қўнсин,

* * *

Сокинлик инди кўзларга,
Учди аллақандай ёлқин.
Энди сабаб йўқ бўзларга,
Энди жим ўтирмақ мумкин.

Ўзни эплаб олдик энди,
Энди мумкинди алдамоқ.
У ростгўй шамоллар тинди,
Энди сўзлар ҳам минг ямоқ.

ДОИМ ОЧИҚ ТУРГАН ЭШИККА

Албатта,
Унутиб қўйдик биз сени.

У ёққа ўтдик биз пайқамай сени,
Сени сезмай бу ёққа ўтдик биз яна.
Сен-чи, туравердинг оғзингни очиб,
Доим очиқ турган эшик — эшикми?
Албатта,
Унутдик сени, ноилож.

* * *

Дўстимиз ким, душманимиз ким,
Ўзимиздан бошқа ким билар?
Дўстимизки, душманимизки,
Ё ишонч ё ташвиш келтирар...

Биз кармизми, ё атроф жимжит?
Биз кўрми ё дунё қоронғи?
Кайфиятми, ҳаётми тит-пит?
Бу шафақнинг шомгимми, тонгги
Эканлигин ким билади, ким,
Ўзимиздан бошқа ким билар?!

ЎЗГАРУВЧАН ҲАҚИҚАТ

Мен йўлга отландим Бахтга қарши —
Қаршилаб олмоқ бўлдим
Бахтимни тезроқ.
Кутиб ётавергим келмади
Унинг келишин.

Мен йўлга отландим, бахтга қарши,
Бахтим келаётган экан изимдан,
Етолмади қувиб, эҳ мени, Бахтим...
Мен йўлга отландим Бахтга қарши.

ТЕРГОВ

Ийгламадинг ё кулмадинг,
Ҳеч нарсани сен билмадинг,
Югурмадинг, ўтирмадинг,
Йўталмадинг, аксирмадинг —
Ё бировга асирмидинг,
Айт, қаердан келдинг ҳозир?

Ё М Ё И Р

Ҳеч эслай олмадим, қайси эртақ у,
Қайси эртақ экан — қисқа шу қадар.
Эртақ поёнига ҳали эрта-ку,
Сен нега тўсатдан жим бўлдинг, ёмғир?

Эртақнинг ярмини айтмадинг нега,
Айтмадинг, давомин билмассан балки?
Ким эди «эртақлар тугамас», деган,
«Эртақнинг чеки йўқ», деган ким эди?

* * *

Ғира-шира эди, туманли эди,
Тикилиб бўлмасди бирон нарсага.
Нарсалар гоҳ ўлик, гоҳ жонли эди:
Қандай боқилишига боғлиқ эдилар.

Ҳеч кимнинг хаёли банд эмас эди,
Хаёллар осилиб турарди кўкда.
Бировга биров ҳеч «ўл» демас эди,
Улганлар ўларди дайди бир «ўқ»дан.

Шу шундай туманли ажиб кун эди,
На кун эди, бу кун ва на тун эди...

ХОРАЗМ

Осмон гўзал бўлса гўзалдир,
Бўлса бордир, лекин мен нега
Унга боқиб йиғлагим галди,
Ёдга тушди бўлак нарсалар?

Балки чиндан гўзалдир осмон,
Мен тушуниб етмасман уни.
Унда нега юрак-бағрим қон
Мен самога қараган чоғда?

* * *

Шундай деб ўйласанг сен агар,
Ортимга қайтмоғим мумкин-ку, десанг,
Муҳаббат — на болдир, на заҳар,
Заҳар ҳам, бол ҳам бир—ўлдирмас, есанг,

Дея ўйлаб юрсанг агарда,
Сен хато қиласан, машғум бир хато.
Бир куни ўларсан заҳардан
Таъминни туйишга улгурмай ҳатто!

* * *

У кун,
Албатта келади —
Агар кўрлик қилиб,
Ўтказиб юбормаган бўлсак, албатта.

...Ҳар куни
Ҳар битта кунимни
Дилда ҳадик билан,
Умид ва шубҳада
Пайпаслаб кўраман

Кўрлар мисоли!

Тасаввур қилки,
 Сенинг сен эканингни
 Пайқамай ўтдим.
 Тасаввур қилки,
 Сени бошқа биров
 Деб, хаёл қилдим.
 Шунинг учун лоқайд ўтди, деб ўйла.
 «Агар мени билса,
 Мени таниса,
 Қувончдан оёғим остига
 Ташларди ўзини, деб ўйла.
 Тасаввур қил, дўндиғим,
 Негаки,
 Фақат тасаввурга сиғар бу ҳаёт.

* * *

Қувонган нарсангдан қувонма фақат...
 Қувонсанг, қувонгил бошқа нарсдан.
 Тўлама шодлигинг учун нафақа:
 Яширин шодликдан увушсин бадан.

Дубулғамас, кулоҳингни кий,
 Лекин тўкма ҳеч қачон ҳасрат.
 Сўкиб юрма, забонингни тий —
 Сен қаҳрингни зарб учун асра!

* * *

1

Йўқ, йўл эмасдир, топталган замин,
 Авайлаб юрганнинг қалб эмасдир, йўқ.
 Денгиздай тўкилган шўр тернинг таъми
 Денгизни эслатмас, тўлқинланмас, йўқ...

Бари бизникидир, шахсийдир бари,
 Ўтмишдан ҳеч нарса ола билмадик.
 Бизга мерос эмас, тамға кўтариб,
 Сафарга отланмоқ, кўзларда — ҳадик.

Шеърларим — васият эмас, аждодлар
 Мен учун ўтмишдан атай қолдирган,
 Бизга мерос эмас, занглаган ёдлар,
 Ҳаёт мерос эмас — юрак олдирган.

Бизга мерос эмас тавозе, қуллуқ,
 Ўлакса жонларнинг чиркин ёлғони.
 Меросга қолмади бизларга қуллик,
 Меросга олмадик ноннинг қолганин.

Барча мерослардан маҳрумдирмиз биз.

МАСРУР

Езилган нарсалар ёзилди — улар
 Танангни тарк этган мадор, кўз нури.
 Минглаб варақларда устимдан кулар
 Мен қўйиб юборган ҳаёт сурури.

Шеъримга тарбия бериб мен ўзим,
 Унинг тарбиясин олибман беҳос.
 Бу сўз — меникимас, бу — шеърнинг сўзи,
 Айтганим — шеърларнинг такрори, холос.

Ўзга бир ғурурни ахтармоқ лозим,
 Шеърнинг бўйи етмас ўзга бир ғурур.
 Шеър шаҳаншоҳ, эмас, мен-чи, — мулозим:
 Демак, сирларим бор, шеърим билмас сир.

Бугун сатрларнинг кетидаи қувмоқ,
Саробнинг ортидан чопмоқ билан тенг,
Хўш, нега кунларим ўтаркан қувноқ
Шеърлар ёзмоқ ила машғул бўлай мен?!

Емғирлар ёғмоқда, чақинлар чақар,
Кунларим ўтмоқда гулдурас солиб,
Менинг ёзганларим бари бир чақа,
Шеърларим, сиз мени қолдиринг холи!

Хаёт куйдирмоқда кафтимни, мана,
У кафтдан бу кафтга отаман уни,
Барча кунларимни фақат бир сана,
Бир сана белгилар — унутмам буни!

ХАЁЛПАРАСТНИНГ КУНДАЛИГИ

Йўтал

Сен гуноҳқорона йўталдинг ва мен ўзимни гу-
ноҳқор ҳис этдим — менда ҳам йўталиш истаги ту-
ғилди.

Худди акс-садо каби сенинг йўталниги так-
рорлагим келяпти, лекин қўрқаманки, сен бундан
кейин ўзингни якки баравар кўпроқ айбдор сезасан
ва охир-оқибат кўпроқ, қаттиқроқ йўталасан.

Бутун умримизни шу тарзда йўталиб ўтказ-
маслик учун иккаламиздан биримиз ўзимизни йўта-
лишдан тиймоғимиз керак, шафқатсизроқ бўлиб,
ўзимизни айбдор сезмаслигимиз лозим.

Йўталинигга жавоб қилмайман энди.

Хаёл суришимиз учун бизга биронта нуқта ке-
рак. Биз шу нуқтага таяниб, бутун кoinотни айла-
ниб чиқамиз. Бу нуқта девордаги миҳ бўлиши мум-
кин. Ҳа, бизга бирор нуқта керак. Бу нуқта столда
ётган гугурт қутиси бўлиши мумкин. Ёки хонанинг
бурчагида турган, ҳали қори тамом эриб улгурма-
ган, бутун хонага омонатлик, ўнғайсизлик туйғуси-
ни таратаётган бир жуфт ҳўл этик бўлиши мумкин.
Этиқда кечаётган ботиний ҳаракат умумий ҳаракат-
сизлигини яна ҳам бўрттиради.

Қимир этмай турган ҳар қандай нарсани ўша
нуқтага айлантиришингиз мумкин. Бу нуқта, бир
маромда, сизнинг кайфиятингиз ҳақида заррача ўй-
ламай, узундан-узоқ гапираётган одамнинг башара-
си бўлиши ҳам мумкин.

Мен ҳар куни атрофимда бир-бирдан қулай,
сон-саноксиз нуқталарни учратаман. Улар одамнинг
диққатини дарров жалб этади ва ҳаракатсизликнинг
олий нуқтаси каби ўзига чорлайди. Ҳар одимда ха-
ёл денгизига ўзингни отишинг учун саноксиз имко-
ниятлар бор. Саноксиз нуқталар, саноксиз... санок-
сиз... Қилт этмай турибди улар!

ЎТКИР НИГОҲ

У ҳар қандай нигоҳни иккига бўлиб ташлайди.
Ҳар қандай жасур нигоҳ у билан тўқнашгач,

иккиланади,

саросимага тушади.

Бироқ,

Афсус,

У анчадан бери фақат ўзига қаратилган.

Энди шу ўткир нигоҳ эгаси фақат ИККИЛАНИБ
яшайди.

Ўзининг ўткир нигоҳи уни иккига бўлиб ташлаган.

Еғдуга интилаётган одам ўз соясини кўра билмайди. У ёғду манбаига яқинлашгани сайин унинг ортидаги соя тобора ўса бошлайди.

Ниҳоят, у оламга нур сочаётган хилқатнинг қошига келиб, унга ўз қўлларини чўзганда, унинг ортидаги ақл бовар қилмайдиган улкан бир соя бутун ер юзини қоплаб олади.

Ф О Л

Кафтимда нелар ёзилмаган менинг?!

Кафтимда мен забт этишим лозим бўлган барча мамлакат, ўлкаларнинг харитаси чизилган.

Кафтимда ёзилишича, мен Ҳотамтой каби сахий бўлмасам ҳам, у каби бой-бадавлат бўлар эканман.

Агар кафтимдаги чизиқларга ишонсак, мен амалга оширган савобли ишлар халқларининг оғзида дostonга айланар экан.

Бироқ, мен буларнинг биттасини ҳам уддалай олмадим. Афсус, бундай бахтли чизиқлар шу буюк ишларни амалга оширишга ҳозир бўлган бошқа бир иқтидорли одамнинг қўлига чизилиши керак эди! Шундай ажойиб келажак ҳайф бўлди. Мен ишонччи оқлай олмадим.

УЯТЧАНЛИК КАСАЛИ

«Гидам тўшалган зинани эҳтиёткор босиб, юқорига кўтариламан ва одам тўла хонанинг эшигини очаман-да, бўшашиб кетаман. Эшикдан то бўш курсигача бўлган масофа мен учун гўр азоби; гавдам менга бўйсунмайди, оёқларим оғир, жонсиз, бошим эса елкаларим орасидан паноҳ излайди; бўйим шу қадар баландки, бу баландликдан боқиб, бошим айланади, кўнглим беҳузур бўлади...

«Бировга ўздан ҳам кўпроқ ишонгучи» ақл-дир.

Тана ҳеч қачон ҳеч кимга ишонмайди.

Болани тепага иргитиб эркалаётганда, бола дасининг кучли қўлларидан кўра ўзининг жажжи қўлчаларига кўпроқ ишонади. Илк бор осмонга кўтарилаётган кишида ердаги буталарга ёпишиб, самолётни тўхтатиб қолиш истаги туғилади.

САМИМИЯТ

Юзингизни самимият қуёшига тутинг! «Корайиб кетаман», деб қўрқманг. Бу «қоралик» ниқоб остидаги заҳилликдан минг бэр гўзал-ку!

САНЪАТ

Инсон чекаётган азобларни лаззатга айлаштиради ва ёки аксинча.

ҚИСҚА ЙУЛ

Одам ўзини ақлли кўрсатишга уринмаётган пайтда анча ақлли кўринади.

АГАР КУЛГИЛИ БУЛСА

Кийган кийимнинг кулгили бўлса, ўша кийимга хос ҳаракатлар қил—шунда кулгили кўринмайсан.

ҲАРАКАТНИНГ ЖОЗИБАСИ

Агар сенга кимнингдир эргашишани истасанг, ҳаракат қил, бир жойда турма. Қайси томонга қараб чопиш, сенинг ихтиёрингда.

Шиддат билан кетаётган вужудинг бир жойда депсиниб турганларни, шубҳасиз, ўзига тортиб олади. Учиб кетаётган поезд унга қараб турган одамни сирли бир куч билан ўз қолмига тортади.

МУҲАББАТ

Авалло, ўз ҳуқуқингни унинг ҳуқуқлари билан тенглаштирмоқ, кейин, кутилмаганда, барча ҳуқуқлардан воз кечиб, улардан кўз илғамас масофага узоқлашмоқдир.

ҲОЗИРГИ КУН

Ҳозирги шеърятнинг ягона таянчи — асабийлиқдир.

Унинг гапириш услуби — ўрнига қўйилган суккутдир.

БУЮК ОДАМЛАР

Улар шундоқ ёнимизда юрса, биз улардан ҳайратланмаймиз. Улар таратаётган нур, яъни «буюклик майдони»га кириб, биз ҳам ўзимизни буюк ҳис этамиз. Ҳатто «бу даҳодан ҳар нарсани талаб қилишга ҳаққимиз бор», дея ўйлай бошлаймиз.

Буюкликнинг таъсири шу.

ЗИДДИЯТ

Нега шу кунгача жим юрдим? Нега мунча кам ёзаялман? Кўп ёзаётганимда доим шу фикрлар келади.

РАСМДАГИ ҚИЗ

Расмдаги бу қиз мажбурийликни табиийликка айлантиргани кўриниб турибди. Сураткаш кўрсатган сохта ҳолатни ўзининг самимияти билан гўзал ҳақиқатга айлантирган бу қизда, шубҳасиз, истеъдод бор.

ҲАРАКАТ САНЪАТИ

Биринчи ҳаракат тугаб улгурмай, иккинчисини бошламоқ мақсадга мувофиқдир: ҳар бир ҳаракат ўзидан олдинги ҳаракатни ютган заҳоти, ўзидан кейин келаётган ҳаракат ичида ғойиб бўлмоғи керак.

Узвийлик — асосий қонун. Ҳеч қандай ҳаракат охирига етмаслиги, тугамаслиги лозим. Бу — қимир этмай туриш билан баробардир. Қимирламай турган одам эса, ножўя ҳаракат қилмайди.

ЧУЧКИРГАН ОДАМНИ ҲИМОЯ ҚИЛИБ

Агар чучкириш кулгили бўлса, йўталиш ҳам кулгилидир. Йўталиш кулгили бўлгандан кейин нега ухламоқ, ҳаракат қилмоқ, нафас олмоқ кулгили бўлмаслиги керак? Демак, бўса олмоқ ҳам, муҳаббат ҳам, муштлашув ҳам ичакни узгудай кулгили нарсалардир!

НИ Қ О Б

Мен юзимга тортган ниқобни бошлаб сўкинг — мен заррача оғринмайман.

Ҳақоратларни эшитиб, хотиржам турганимга қараб ҳайратланиб, гапингизни йўқотиб қўйинг...

Сиз ҳеч қачон мени сўколмайсиз!

ҲЕЧ ҚАЧОН

Санъат, шеърят ҳақида баландпарвоз ёки самимий сўзларни айтиб бўлган заҳоти ўриндан ирғиб туриб, қандайдир буйруқни бажармоқ учун чопиб кетилмайди.

ЮЗМА-ЮЗ

Мен аста-секин кичрая бошлайман.

Бутун кучим бир жойга жипслашгунга қадар кичраяман. Ўзимнинг кичиклигим, рақибнинг баҳайбатлиги, бир жойга тўпланаётган кучнинг туғёнидан лаззатланаман. Юзимга, ўша кучдан бир мужда қаби табассум ёйила бошлайди. Бу табассум қанчалик хокисор, беозор бўлса, ўзимни шунчалик қудратли сеза бошлайман...

БОРДИ-Ю...

Борди-ю, ўзим билан ўзим суҳбатлашаётганим-ни биров эшитиб турган бўлса-чи?..

Эшитаверсин!

Эшик орқасида айғоқчидай писиб, мени тинглаётган кимсанинг аҳволи меникидан минг карра кулгили ва уятлироқдир!

МУҲАББАТНИ БОШИДАН КЕЧИРГАН ОДАМ

Муҳаббатни бошидан кечирган одам меҳр, шодлик, бахт ҳақида ёзади.

Муҳаббатни бошидан кечирган одам қўрқув, ғусса ҳақида ёзади.

Муҳаббатни бошидан кечирган одам лоқайдлик, зерикиш, мақсадсизлик ҳақида ёзади...

БУ ОДАМ

Шундай қўрқоқки, нимани буюрсанг, гапингни икки қилмай, дарров бажаради. Уни хоҳлаган томонингга букишинг мумкин. У суюқлик каби шаклсиз. У — даҳшатли махлуқ! Дунёда уни енгадиган куч йўқ!

ИЖАРАДАГИ ОДАМНИНГ КУНДАЛИГИДАН

...Каминан камтарин барча ҳаракатларинг олдини олиб қўяди.

Сен ярашмаган хунук ҳаракатлар қилмайсан.

Мен сенга узатган пулларни шоша-пиша санай бошламаслигинг учун, уларни олдинга табиий бир ҳаракат билан текис ёйиб ташлайман. Сен қўлингни чўзмай, пулларни бир зумдаёқ қўзларинг билан санаб чиқишинг мумкин. Сен — фаросатлисан.

Тақдир тақозоси билан бир дастурхон атрофида ёнма-ён ўтириб қолганимизда сенинг бутун таъновул давомида тинимсиз кекиришингни ўзим ҳам,

бошқалар ҳам эшитмаслиги учун мени (бўйнимдаги томирларим бўртиб кетгудай даражада) узундан-узоқ йўтал тутуди. Ҳеч ким кекиришингни эшитмайди. Сен — маданиятлисан.

Пешонамда сен билан суҳбатлашиш ёзилганлигига шубҳам қолмагандан сўнг, мен иложи борича суҳбат мавзунини ҳазиломуз нарсага буришга тиришаман. Ҳазил-мутоиба билан машғул бўлиб, сен ўз халқинг номидан гапиришни, хайриятки, унутасан. Сен — олижаноб одамсан.

МУНДАРИЖА

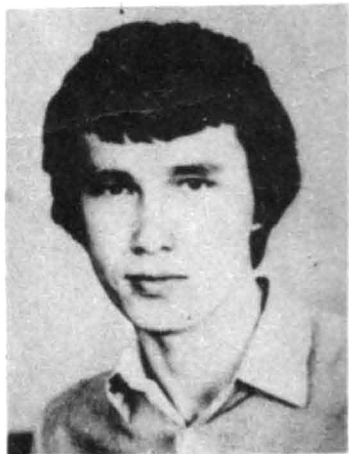
Арафа	3
«Неларни истайсан...»	4
Ватан	4
Осиёда қиш	4
«Содир бўлмоғи шарт...»	5
«Бугун шамолларнинг...»	5
«Омон бўл, мен кетдим...»	6
«Муҳаббатни бағритош қиздан...»	6
«Мен ўқий олмадим...»	7
Мен эмас	7
«Ифорли гапларни...»	7
«Недир у, юракка қуйилаётган...»	8
Дастуриламал	8
«Майда ушоқларга...»	9
Жумбоқ	9
«Бепарво қолади...»	10
«Унут...»	10
Ҳаётнинг мазмуни хусусида	11
«Иккиннинг ярими...»	11
Гўзалга	11
Учрашув	12
«Мен ўрганиб нима қиламан...»	12
Балки	
Тунги зиддиятлар	
Мангулик ҳақида хирго...»	

Сен ва мен	14
«Гапингга билдиргим келмас...»	15
Баҳор товушлари	15
«Сен зарбани кутдинг...»	16
Тарбия	16
Некбин	16
Туманли кун	17
Ҳазирама	17
Кўкламнинг биринчи шеъри	18
Сен учун	18
Шоирнинг мактуби	18
«Кўчага ялтироқ пойафзал кийиб...»	19
Узр	19
Сиймо	20
«Кузги ёмғир каби...»	20
«Осмон барча учун осмон...»	21
Сукут	21
«Эрк...»	22
Вақт ҳақида икки шеър	22
«Бисотингда ётган...»	23
Йўлда	23
«Оёгим остида...»	24
«Учар гилам...»	24
Қундалик эҳтирослар	24
Тунги суҳбат	24
Самарқанд	25
«Ҳаёт...»	25
Гулга ўхшамайсан	25
Тўсатдан	26
Файласуф	26
«Мен ҳатто алдашга»	27
Душман	27
Чарчоқ	27
Қачон ва қаерда	28
«Қиларга иш бўлмаганидан...»	29
Халқ оҳангида	29

Нақорат	29
«Сен меҳр кўрмаган...»	30
Бегона	30
Мен огоҳ бўлай	31
«Тасбеҳ мунчоғидай»	31
Хонада	31
Дўстимга	32
Худбинга насиҳат	32
Тоға ва жиян суҳбати	32
«Вутунлай умиди...»	33
«Хоразмга мактуб...»	33
«Гуллар эса...»	33
«Шамол эсанлиги учун...»	34
«Эй, сеҳргар...»	34
«Кўзларинг юлдузли тун каби...»	35
«Сенга берган нарсам...»	35
Сўнги бор	35
«Хасга ёпишмади...»	36
Шаҳар	36
«Дўстларим бор менинг...»	37
Фақат	37
«Шу осмон...»	37
Бугун	38
«Сокинлик инди...»	38
Доним очиқ турган эшикка	38
«Дўстимиз ким, душманамиз ким...»	39
Узгарувчан ҳақиқат	39
Тергов	39
Емгир	40
«Гира-шира эди...»	40
Хоразм	41
«Шундай деб ўйласанг...»	41
«У кун албатта...»	41
«Тасаввур қилки...»	42
«Қувонган нарсангдан...»	42
«Йўқ, йўл эмасдир...»	42

Масрур	43
Хаёларастнинг кундалиги. Йўтал	44
Хаёл	45
Ўткир нигоҳ	45
Ўзгача назар	46
Фол	46
Уягчанлик касали	46
Ақл ва тана	47
Самимият	47
Санъат	47
Қисқа йўл.	47
Агар кулгули бўлса	47
Ҳаракатнинг жозибаси	47
Муҳаббат	48
Ҳозирги кун	48
Буюк одамлар	48
Зиддият	48
Расмдаги қиз	48
Ҳаракат санъати	48
Чучкирган одамни ҳимоя қилиб	49
Ниқоб	49
Ҳеч қачон	49
Юзма-юз	49
Борди-ю...	50
Муҳаббатни бошидан кечирган одам	50
Бу одам	50
Ижарадаги одамнинг кундалигидан	50

25 т.

Максуд

Бекжон

Умид

тахсили

Шоирнинг илк китоби

Максуд Бекжон 1960 йилда Хоразм областининг Гурлан районида тугилган. 1983 йилда Москвадаги М. Горький номли тил ва адабиёт институтини тугаллаган.

Шоирнинг илк китоби

